

„Számítok a kultúra szereplőinek véleményére”

L. Simon László támogatásokról, egyeztetésről, kollégiumokról, pályáztatásról

A kultúráért felelős államtitkár, L. Simon László úgy véli, kinevezése óta a kultúra területére jutó állami forrás nőtt, s ebből a többletből a zenei terület is részesedik. A támogatások terén felmerült ellentmondásokat igyekeznek idén korrigálni, és az államtitkár hangsúlyozta azt is, s az eddigi gyakorlatát követve a jövőben is igyekszik a szakmai szervezetekkel találkozni, egyeztetni, mert több témában is számít a kultúra szereplőinek a véleményére.

■ *A kinevezése óta eltelt időszakra visszatekintve hogyan értékeli a kultúra helyzetét a rendelkezésre álló források és a gazdaság-politikai prioritások tükrében?*

– Bizonyos szempontból csonka év volt az előző, hiszen amikor tavaly június közepén hivatalba léptem, már sok fontos ügy volt folyamatban, illetve olyan is akadt, amelyik a kelleténél lassabban haladt. Részben ez utóbbiaknak volt köszönhető, hogy a kultúra területén működő civil szervezeteknek, illetve művészeti csoportoknak szánt támogatásokat október elején zárolni kellett. Sokat dolgoztunk azért, hogy az év végéig ezeket a forrásokat visszaszerezzük. Így összességében azt mondhatjuk, hogy a kinevezésem óta a kultúra területére jutó állami forrás nem csökkent. Sőt, ha a rendkívüli kormányzati intézkedések terhére megítélt támogatásokat – mint amilyen például a BMC 500 milliója, a Zeneakadémia orgonájára szánt plusz 800 millió vagy a Mátyás-templom felújítására jutó, ugyancsak 800 millió – is beleszámoljuk, akkor még jelentős növekedésről is beszélhetünk. Ha pedig az idei évi költségvetés számait nézzük, akkor az ágazati államtitkárság legalább 12%-kal több pénzzel számolhat, de a más minisztériumoknál kulturális célra fordítható források és várhatóan a Nemzeti Kulturális Alap kerete is nagyobb lesz a 2012-esnél. Persze tudom, hogy még ennél is többet költhetnének kultúrára, de tudomásul kell venni, hogy az ország jelenlegi gazdasági helyzete ennyit tesz lehetővé.

■ *Nemrég azt nyilatkozta, hogy idén több pénz jut a kultúrára. Igaz ez a zenei területen is? Hol és hogyan jelennek meg a többlet?*

– A Kultúráért Felelős Államtitkárság 2013-ban 35 milliárd forintból gazdálkodhat, az NKA esetében pedig 11 milliárddal számolunk. A többletforrásból természetesen a zenei terület is részesül. A számok önmagukért beszélnek: az NKA Előadó-művészet Kollégiuma 2012-ben például közel 600 millió forintot osztott szét a különböző szakterületek, a színház, a tánc, a

zene és a cirkuszművészet között. Ebből a zenei területre valamivel több, mint 270 millió jutott. Ha ehhez hozzászámoljuk azokat az összegeket, amelyeket a Kulturális Fesztiválok Kollégiuma és a Kulturális Turisztikai Fesztiválok Ideiglenes Kollégiuma ítélt meg kifejezetten zenei eseményeknek, akkor még nagyobb összegekről beszélhetünk.

■ *A Zenekar legutóbbi számában sommás véleményt fogalmaztak meg a zenekari igazgatók az erősen színbázi lobbifolyást mutató, módosított Előadó-művészeti törvényről. Leginkább a nemzeti kategóriához társított többletfeladatokat és a csoportra jutó csökkenő forrásokat kifogásolták, de nem elégedettek a TAO jelenlegi formájával sem. Az új rendszer többet juttatott például egy olyan kiemelt kategóriás kamaragyeüttesnek, amely sem létszámát, sem minőségét tekintve meg sem közelíti egy másik, a nemzeti kategóriába sorolt kamarazenekart.*

– Külön – a Bizottság által meghatározott – keret áll rendelkezésére a zenekaroknak, és külön az énekaroknak. Ennek alapján a kiemelt kategóriába került énekarok egymáshoz viszonyítva, az adott kereten belül jutottak támogatáshoz, így kerülhetett sor az említett összegek meghatározására. Mint azt a Bizottság elnöke is már jelezte, idén korrigálni fogják a felmerült ellentmondásokat. Több-ször szorgalmaztam, hogy a három területet lefedő bizottság vezetői és tagjai is egyeztessenek egymással. Ez az ő felelőségük.

■ *A kézi vezérléssel osztogatott (rendkívüli, célzott, meghívásos pályázati) támogatások általában két dolgot bizonyítanak: a törvénnyel szabályozott elosztási rendszer biányosságait és a lobbisták térnyerését. Mennyiben számítson a szakma a jövőben is a „rendszeren kívüli”, kiszámíthatatlan támogatásokra?*

– A Nemzeti Kulturális Alap tekintetében nem beszélhetünk „rendszeren kívüli”, kiszámíthatatlan támogatásokról. A meghívásos

vagy egyedi pályázatokra ugyanazok a jogszabályok érvényesek, mint a nyílt pályázatokra: hibátlanul kitöltött pályázati adatlap, befizetett nevezési díj, hiánytalan szakmai és pénzügyi elszámolás. Meghívásos vagy egyedi pályázatokra minden kollégium az éves keretének maximum 10%-át fordíthatja. Ezek a pályázati felhívások egyébként több célt is szolgálnak. Egyrészt ezek segítségével a kollégium olyan váratlan, vagy az adott nyílt pályázati felhívásba nem illeszthető témát tud támogatni, amely szakmai szempontok szerint kiemelkedő jelentőségű, és a kulturális élet számára nélkülözhetetlen programot valósít meg. Ilyen volt például a Budapest Music Center Zenei Központ nyitófesztiváljának és a 10. Budapesti Jazz Fesztivál programjainak előkészítésére és lebonyolítására kiírt, meghívásos pályázati felhívás. De említhetnék számtalan más példát is. A kormány egyedi döntéseinél pedig az a feladatom, hogy legjobb tudásom szerint végrehajtsam azokat.

■ *Ön a parlament Kulturális és Sajtó Bizottságának egykori elnökeként valóban többször kikérte a szakmai szervezetek véleményét, sőt esetenként figyelembe is vette javaslataikat. Államtitkárként mennyiben számít a szakmai szervezetekre? Volt-e már példa arra, hogy együttesen elemezzék a módosítások hatásait, vagy inkább egyenként jutnak be a zenekarvezetők az „audienciára”?*

– Semmi esetre sem nevezném „audienciának” azokat a megbeszéléseket, amelyeket személyesen tudok lefolytatni. Ezek inkább olyan szakmai találkozók, amikor a kultúra képviselői – a legtöbb esetben elismert művészek vagy felkészült szakemberek – próbálják a saját vagy egy általuk képviselt csoport véleményét, álláspontját a kormányzat felé közvetíteni. Velük szemben olyan politikusként igyekszem ülni, aki nemcsak a kormányzat véleményét, elképzelését közvetíti a kultúra szereplői felé, hanem aki a kultúra érdekeit is képviseli a kormányzat és a politika irányába. Ez persze nem mindig egyszerű. De államtit-

kárságom elmúlt fél éve is talán azt bizonyítja, hogy amiben csak lehetett, igyekeztem a szakmai szervezetekkel egyeztetni, minél több művésszel és szakemberrel találkozni. És nemcsak a minisztériumban és Budapesten, hanem vidéken is. Ezen idén sem fogok változtatni, hiszen több olyan téma van, amiben számítok a kultúra szereplőinek véleményére.

■ Lát arra lebetőséget, hogy legalább annyival növeljék 2014-ben a központi költségvetésből származó, a nemzeti és kiemelt kategóriára jutó támogatási keretet, hogy egyetlen zenekar se kerüljön az eddiginél rosszabb helyzetbe, vagy akár arra, hogy a fennmaradásukért küzdő együttesek az extra feladatokhoz is forrást kapjanak?

– Reményeink szerint a beinduló gazdasági növekedés lehetővé fogja tenni, hogy 2014-ben emelkedjen az ilyen célokra fordítható keret. De ahogy a független színházakkal kapcsolatban is elmondtam, fontosnak tartom, hogy a művészeti együttesek ne kizárólag az állami pénzekről függjenek. A saját fenntartójuk erőteljes áldozatvállalása is kívánatos.

■ A 2013. évi elosztást és a zenekarok adatait elemezve az derül ki, hogy a Zeneművészeti Bizottság a nemzeti kategóriában inkább az egalizálásra törekedett, mintsem az együttesek közötti, minőségi, vagy teljesítménybeli különbségek hangsúlyozására. Hol és mikor fog jelentkezni a minőségi munka jutalmazása, ösztönzése?

– A bizottság nem törekedett az egalizálására, hanem a fő hangsúlyt a zenekarok, énekkarok létszámára és a művészek foglalkoztatására helyezte, ezzel is letéve voksát az állandó létszámmal rendelkező, munkahelyteremtő és fenntartó együttesek mellett.

■ Batta András hivatalosan is tájékoztatta a Szövetségünket, hogy a Concerto Budapest a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem rezidens zenekara lesz. Milyen módon fogja a zenekar finanszírozását megoldani a tárca és mennyi lesz a zenekar támogatása?

– 2013-ban 300 millió forint áll rendelkezésre a Concerto Budapest támogatására. Az államtitkárság a Zeneakadémiával együtt dolgozza ki a részletes feltételeit annak, hogy 2014-től a Concerto Budapest a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem rezidens zenekara legyen.

■ Mennyiben vált be az NKA kollégiumainak összevonása? Hogyan tudnak véleményt alkotni például a zenei kurátorok a cirkuszművészet kérdéseiben?

– Az NKA kollégiumait nem összevontuk, hanem új kollégiumi struktúrát alakítottunk ki, amelyben az összeálló, rokon szakterületeket

egymás mellé csoportosítottuk. A 17 volt kollégium feladatainak áttekintését követően megállapítottuk, hogy a feladatok túl széttagoltak voltak, a támogatási összegek pedig szétaprózodtak, így lehetetlenné vált egy-egy szakterület összehangolt támogatása. A kollégiumi rendszer átszervezésével célunk egy olyan innovatív kulturális közeg kialakítása volt, amely a különböző, de mégis összekapcsolható tudományos-művészeti ágak együttélésével, egy szakmailag újszerű és előremutató támogatási stratégia lehetőségét teremti meg. A visszajelzések azt mutatják, hogy a rendszer jól vizsgázott. Az elmúlt egy évben egyik kollégium döntése sem váltott ki felháborodást vagy szakmai vitát. A kollégiumoknak egyébként lehetőségük van szakértők segítségét igénybe venni egy adott pályázat feldolgozásakor.

■ A támogatott pályázatok megvalósításának minőségi (nem pénzügyi) ellenőrzésére van-e kidolgozott módszer, vagy a véletlen műve, hogy a több száz előadásból melyikre jut el egy-egy kurátor?

– Hangsúlyozom: az NKA működését számos törvény és rendelet szabályozza, tehát tevékenysége teljes mértékben átlátható és koherens. Minden egyes pályázatot szakmailag ellenőrzik a kollégiumi tagok. Minden pályázat szakmai beszámolóját átnézi egy kollégiumi tag. Ezenkívül minden kurátornak évente kötelező legalább egy helyszíni vizsgálaton részt vennie az Igazgatóság belső ellenőrzési osztályának munkatársával együtt.

■ Elmondhatjuk, hogy csökkentek az adminisztrációs terhek a pályázatadás során?

– Az online pályázati rendszer bevezetésével csökkentek az adminisztrációs terhek. Az elektronikus rendszer révén nemcsak a környezettudatos magatartásunkat erősítjük – nem kell fénymásolni –, hanem idő- és költséghatékonyságunkat is növeljük. Például azazal, hogy az online pályázatok többszöri ellenőrzés után kerülnek be az adatbázisba, így kevesebb az érvénytelen pályázat. Az új rendszerrel kapcsolatos visszajelzéseink pozitívak, mind a pályázók, mind a kollégiumi tagok részéről eddig csak elismerést kaptunk.

■ Az Előadó-művészet Kollégiuma középtávú stratégiájából kitűnik, hogy kiemelt szerepe lesz a fiatalok művészetre nevelésének és az új közönség-utánpótlás kinevelése fokozott támogatásának. Korábban – egy-két kivételtől eltekintve – sajnos nem minden esetben kapott minőségi „szolgáltatást” az ifjúsági előadások közönsége. Az ifjúságnak az értékes kultúra iránti érdeklődését csak igen magas színvonalú produkciókkal lehet felkelteni. Mennyire tudja elősegíteni az NKA, hogy az „ifjúsági előadás” ne csu-

pán üres szlogen legyen, amiért támogatás kapható, hanem különleges minőségi tartalommal legyen megtöltve?

– A kollégiumnak az adott témában kell a pályázati kiírását nagyon pontosan és jól körülhatároltan megfogalmazni, ami szabályozni fogja a beérkezett pályázatok mennyiségét és minőségét is. Tehát a kollégium próbálja meg a lehető legjobban strukturálni az általuk támogatni kívánt pályázói kört, témát, és akkor biztosított lesz, hogy valódi értékeket támogasson.

■ Beolvadhat-e az NKA a Magyar Művészeti Akadémiába?

– Ilyesmírlő szó sincs. Az Nemzeti Kulturális Alap és a Magyar Művészeti Akadémia eddig is sok mindenben, de egymás függetlenségét tiszteletben tartva dolgozott együtt. Már csak amiatt is, mert az NKA kuratóriumaiban az MMA delegáltjai is jelen vannak.

■ A valamikor jobb napokat látó „Magyar Rádió művészeti együttese” elvesztve költségvetési támogatásukat, egy tényleges költségvetés és akár középtávú művészeti tervek, programok nélkül működő „Kulturális Szolgáltató Nonprofit Kft” -ként vegetálnak „Szimfonik live” „MR2 Szimfonik” és hasonló magasosztású elnevezésekkel, kirekesztve a hivatalos zenei együttesek köréből. (hivatalosan nem nyilvántartott együttesek). Lesz-e valamikor megoldás a közel másfélszáz művész méltó foglalkoztatására, az itt felhalmozott szellemi tőke hozzáértő kezelésére, (miután már egy olyan együttest is megmentettek, amely még álláshelyekkel sem rendelkezik)?

– Mivel ezeknek az együtteseknek a fenntartója az MTVA, mi nem rendelkezünk információval az együttesek költségvetését illetően. Azonban tervezzük, hogy a rendelkezésünkre álló keretek függvényében programjainkra támogatást nyújtunk. Személy szerint nagyon fontosnak tartom ennek a nagy múltú és élvonalbeli együttesnek a megtartását és tiszteletes mértékű finanszírozását. Erre az MTVA állami támogatása lehetőséget nyújt. Bízom benne, hogy Böröcz Istvánék is hozzá hasonlóan gondolkodnak.

■ Nemrég azt javasolta, hogy szűnjön meg a színházigazgatók pályázatát, inkább nevezzék ki az új vezetőket. Várható ez a zenei területen is, a zenekarok élére is elképzelhető, hogy ilyen módon találjanak majd a jövőben igazgatókat?

– Azt javasoltam, hogy a kiemelt intézmények esetében ne legyen kötelező a pályázatadás. Elképzelésem szerint ez a zenei területre is érvényes lehet. A részletes javaslatot azonban ezután fogjuk kidolgozni.

R. Zs.

NKA PÁLYÁZTATÁS – 2013

Az NKA Előadó-művészet Kollégiuma új, közéleti stratégiajának keretében idén először fog támogatni közös projekteket, valamint több évre áthúzódó programokat. A közös projektek támogatásával a Kollégium meg kívánja szüntetni a színházi, a zenei és a táncélet széttagoltságát, a pusztán fennmaradást elősegítő támogatásokat, egyben elő kívánja segíteni a közös elképzelések, a társművészeti ágakon átívelő produkciók létrejöttét, nem utolsósorban a takarékoság és a hatékonyság jegyében. A több évre nyújtható támogatási forma nem csupán nagyobb körületekért, de nagyobb biztonságot, hosszabb távú tervezhetőséget jelent. Remélhetőleg meg fogja szüntetni azokat a párhuzamosságokat is, amelyek eddig tetten érhetők voltak a pályázattal kapcsolatban.

Kiemelt célként jelentkezik a fiatalok művészet-re nevelésének támogatása, az értékes kultúrát szerető és igénylő közönség utánpótlásának ki-nevelése is. Az iskolai énekkortársulatok jelenlegi helyzete, a kodályi eszme háttérbe szorítása indokoltá teszi, hogy prioritást élvezzenek azok a programok, amelyek nem csupán megszólítani tudják a fiatal generációt, de értékes utat mutatnak a művészetek megértéséhez, megszeretéséhez.

A megszokott kereteken túl egyre nagyobb az igény arra, hogy a zene, a koncert, a színház, az operai keresztmetszet, a népzene, az ismeretterjesztés „házhöz jöjjön”, még ha szerényebb formában is, kisebb együttessel, akár egy tornateremben, vagy nagyobb oszdtályteremben. Szomorú tapasztalat, hogy a vidéki iskolák tanulói sokszor azért nem tudnak színházba, vagy koncertre eljutni, mert a szülők a belépőjegy mellett a busz költséget már nem tudják kifizetni.

Ugyanakkor kiemelt figyelmet érdemel az ismeretterjesztő előadások minősége is. Az ifjúsági hangversenyek programjait, tematikáját jó esetben szakképzett (zenei, zenetörténelmi végzettséggel rendelkező) és a területen nagy gyakorlattal rendelkező moderátorok készítik és vezetik, de számos alkalommal az ifjúságot a személyi adottságaik révén (egyéniség, beszédstílus, artikuláció) megszólítani nem tudó karmesterek, zenetudósok, helyi szakemberek vagy más önjelöltök vállalják magukra a tematikai és dramaturgiai szempontból esetleg kidolgozatlan műsorok vezetését. Jellemző, hogy a kiváló programok csak kis területen jutnak el a célközönséghez, míg igénytelen sorozat-előadások akár egész régiók ifjúságát tehetik közbűssé a zene iránt.

Az sem elhanyagolható probléma, hogy tanítási időben tervezett, iskolákon belüli előadások

alkalmával, kisebb létszámú előadói gárdával levezetett programokhoz nem megfelelő a környezet (illúzióromboló, külső negatív hatásoktól nem mentes tornatermek, stb.), míg a tanítási időn kívül, megfelelő külső helyszínen rendezett előadásokra sem a kísérő szakemberek, sem pedig a különböző különórákra járó diákok nem tudnak időt szakítani.

Jellemzően nincs egységes, az oktatási rendszerhez kapcsolódó programalkotás. Sem az oktatási, sem a kulturális államtitkárságnak nincs összehangolt elképzelése az ifjúság zenei nevelését, a hangversenyeket látogató közönség utánpótlását célul kitűző programok elkészítésére, támogatására.

Az *előadó-művészeti törvény* külön kritériumként többlettámogatást biztosít az együtteseknek az ifjúsági hangversenyek száma után. Ugyanakkor a tapasztalat szerint *nem ritka a többlettámogatás megszerzésére irányuló mennyiségi szemlélet*, amely ifjúsági hangversenyek címen a zenekarok esti programjain szereplő műsorszámok egyikét, vagy annak meghúzott kivonatát adja elő az előírt létszám töredékével, esetenként nem megfelelő moderálással.

Az NKA Előadó-művészet Kollégiuma éppen ezért kiemelt figyelmet fordít arra, hogy olyan komplex pályázati rendszert hozzon létre, amely magas szakmai színvonalú programok előadását biztosítja avatott előadók tolmácsolásában.

Az *egymásra épülő támogatási rendszer* első lépésben olyan programok elkészítését támogatná, amelyek ellenőrzött minőségű, a tananyaghoz kapcsolódó ismeretterjesztő anyagokat tartalmaznak részletes leírással (know-how) az előadás tartalmára, módjára és feltételeire vonatkozóan.

A rendszer a második lépésben a nyertes programok megfelelő színvonalú előadását segítően elő Magyarországon egész területén.

A programoknak ezért nem csupán rendkívüli körülményekkel és részletességgel kidolgozottaknak kell lenniük, de tartalmazniuk kell az iskolai szakemberek számára az előkészítés legfontosabb tematikus elemeit is, a majdani előadók számára fontos információkat, szükség esetén a feladatra való felkészítés módját. Nyitottnak kell lenniük a társművészetek, az audiovizuális technika és az interaktív előadásmódok irányába és tekintettel kell lenniük a tantervi előírásokra.

Az NKA által jutalmazott programok (győztes pályázatok) előadására pályázóknak rendelkezniük kell a kiválasztott és megpályázott program előadásának képességével, a szükséges előadói gárdával, a technikai feltételekkel, továbbá a megfelelő, hibátlan, szép magyar be-

széd-, és jó előadó-készséggel rendelkező, zeneértő műsorvezetővel (moderátorral).

Az Előadó-művészet Kollégiuma várhatóan február elején nyílt pályázati felhívást jelent meg az alábbi tizenegy altémában online módon történő pályázat benyújtására. A részletes pályázati kiírás, illetve a pályázatok benyújtásának pontos határideje a www.nka.hu portálon az Aktuális pályázati felhívások menüpontban lesz olvasható.

1. *Magyarországi komolyzenei hangversenyélet támogatása (egyedi hangversenyek, vagy hangversenysorozatok megrendezése; koncertszerű rendezvények megvalósítása)*
2. *Magyarországi könnyűzenei, világ- és népzenei, jazz produkciók megvalósítása*
3. *Új táncprodukciók megvalósítása*
4. *Új színházi produkciók megvalósítása*
5. *Már bemutatott színházi és tánc produkciók forgalmazása*
6. *Nemzetközi fórumokon, versenyeken, konferenciákon, tanulmányutakon, szakmai utakon való részvétel*
7. *Külföldi művészek és társulatok felléptetése*
8. *Magyarországi táncművészeti közép- és felsőfokú oktatási intézmények, valamint színházművészeti felsőoktatási intézmények elméleti és gyakorlati programjainak megvalósítása és forgalmazása*
9. *Táncművészeti rendezvények, képzések, továbbképzések megvalósítása*
10. *Tematikus zenei koncertprogramok kidolgozása, melyek elősegítik a magyarországi alap- és középfokú oktatási intézményekben tanuló diákok zenei nevelését, a zene iránti nyitottságot és a jövő koncertlátogató közönség számának növelését. A tervezett programok helyszínei az alsó- és középfokú iskolák, vagy – ahol a helyi adottságok ezt indokoltá teszik – megfelelő technikai feltételekkel rendelkező előadó-, színház- vagy hangversenytermek.*
11. *Határon túli magyar nyelven játszó színházak és magyarországi színházak új közös produkcióinak megvalósítása és forgalmazása. Új színházi bemutatók közös produkcióban történő megvalósítása és forgalmazása.*

Pályázatot online benyújtani csak regisztrált felhasználók tudnak! A regisztrálás részleteiről a www.nka.hu honlapon lehet olvasni.

Pályázattal kapcsolatban felvilágosítást telefonon a (36 1) 327-4444 számon kaphatnak az érdeklődők.